

Tomasz **KURCZEK**

OBRUM SP. Z O.O. INNOWACYJNYM PODMIOTEM PRZEMYSŁU OBRONNEGO

Streszczenie. W artykule omówiono na przykładzie OBRUM sp. z o.o. znaczenie podmiotów kreujących innowacje w budowie polskiego przemysłu obronnego. Syntetycznie przedstawiono zmiany własnościowe, którym podlegał Ośrodek. Pokazano istotne obszary innowacyjnej działalności OBRUM sp. z o.o. Odniesiono się do roli innowacji tworzących podwaliny pod trwałą budowę potencjału polskiego przemysłu obronnego. W podsumowaniu pokreślono rolę podmiotów innowacyjnych wpływających na budowę przewagi konkurencyjnej.

Słowa kluczowe: innowacje, jednostka innowacyjna, przemysł obronny, OBRUM sp. z o.o., przekształcenia własnościowe, przewaga konkurencyjna.

1. WSTĘP

Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Urządzeń Mechanicznych „OBRUM” sp. z o.o. (zwany dalej OBRUM) w Gliwicach jest podmiotem, który od pół wieku prowadzi prace rozwojowe i badania w obszarze szeroko pojętego bezpieczeństwa państwa. Na przestrzeni tego okresu zmieniały się formy prawne prowadzonej działalności, ale cel pozostawał ten sam – kreacja innowacyjnych rozwiązań, wykorzystywanych w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. Początkowo OBRUM funkcjonował jako jednostka badawczo-rozwojowa, posiadająca status jednostki specjalnej przemysłu obronnego, a od 2008 roku, po przeprowadzonym procesie komercjalizacji, funkcjonuje jako spółka prawa handlowego. Po dwuletnim okresie samodzielnej działalności i bezpośrednim nadzorze Ministerstwa Skarbu Państwa, Spółkę w 2010 roku włączono do Grupy Kapitałowej Bumar, a w 2014 roku udziały OBRUM zostały wniesione do nowo utworzonej Polskiej Grupy Zbrojeniowej. Celem przekształceń własnościowych polskiego sektora obronnego, zarządzanego przez państwo, w których uczestniczył OBRUM, jest stworzenie efektywnej ekonomicznie, dysponującej nowoczesnymi technologiami Grupy Kapitałowej polskiego przemysłu obronnego, realizującej dostawę uzbrojenia i sprzętu wojskowego dla potrzeb obronności i bezpieczeństwa państwa [1].

2. INICJATYWY INNOWACYJNE OBRUM

OBRUM w początkowym okresie swojej działalności dokonał polonizacji dokumentacji czołgu T-72, który do niedawna stanowił podstawową broń pancerną naszego kraju, tworząc równocześnie dla niego szereg pojazdów wsparcia inżynieryjnego oraz trenazerów. To w OBRUM podejmowane były próby kreacji polskiej uniwersalnej platformy pancernej, które zaowocowały powstaniem demonstratora technologii, znanego w przestrzeni publicznej jako czołg lekki o kryptonimie Anders, koncepcyjnego modelu czołgu PL-01 czy Wozu Wsparcia Bezpośredniego. Obecnie spółka znana jest z budowy rodziny mobilnych mostów Daglezja, z wykorzystaniem nowoczesnych rozwiązań hydrauliki siłowej, sterowania

i automatyki, umożliwiających pokonywanie przeszkód terenowych i wodnych o szerokości od 20 do 40 metrów. Program mostowy jest jednym z elementów oferty Spółki skierowanej do Wojsk Inżynieryjnych, w skład której wchodzi również dostawy i remonty Maszyn Inżynieryjno-Drogowych MID, koncepcje rozwojowe mostu pontonowego, koncepcja uniwersalnego zestawu do budowy podpór mostów, koncepcje uniwersalnej maszyny inżynieryjnej do robót ziemnych oraz koncepcja amfibii ewakuacyjnej.

OBRUM ma również doświadczenie w transferze technologii, czego dowodem są zrealizowane kontrakty zagraniczne, związane z utworzeniem, a następnie modernizacją baz remontowych Wozów Zabezpieczenia Technicznego WZT oraz dostawą wozów inżynieryjnych i trenażerów dla czołgów. Transfer technologii obejmował zarówno dostawę niezbędnej dokumentacji technicznej, dostawę maszyn i urządzeń, części zamiennych do remontu, jak i niezbędne wsparcie zespołu serwisowego.

Nowym, dynamicznie rozwijającym się i rozpoznawalnym na rynku, obszarem działalności jest produkcja symulatorów i trenażerów wirtualnych, gdzie korzystając z wdrożonych technologii informatycznych, opartych między innymi na rzeczywistości wirtualnej oraz rzeczywistości poszerzonej, oferuje się wsparcie zarówno procesów szkoleniowych, jak i serwisowych dostarczanego sprzętu. Spośród rozwiązań, które OBRUM już dostarczył do klientów na szczególną uwagę zasługują symulatory proceduralne mostów MS-20 Daglezja, trenażery wirtualne 3D dla silnika samochodu Jelcz, programy e-learningowe i aplikacja z wykorzystaniem technologii rzeczywistości poszerzonej dla Kołowego Transportera Opancerzonego Rosomak.

Ponadto Spółka OBRUM aktywnie współpracuje z Narodowym Centrum Badań i Rozwoju, będąc liderem, bądź konsorcjantem szeregu innowacyjnych programów w zakresie pojazdów bojowych, pojazdów bezzałogowych, opancerzenia oraz systemów inteligentnej analizy obrazu. Współpraca z NCBiR jest szczególnie istotna z uwagi na oferowane przez NCBiR dofinansowanie, pozwalające realizować kosztowne i długoterminowe prace rozwojowe, przy ograniczonych środkach własnych.

3. INNOWACJE TRWAŁYM FUNDAMENTEM BUDOWY POTENCJAŁU POLSKIEGO PRZEMYSŁU OBRONNEGO

Głównymi wyzwaniami w efektywnym tworzeniu i wdrażaniu innowacyjnych produktów jest przede wszystkim przewidywanie oczekiwań i potrzeb Sił Zbrojnych RP, eliminacja luki technologicznej oraz odbudowa kadry rozwojowej. Antycypacja potrzeb może być realizowana poprzez aktywne działania, pozwalające proponować nowe, innowacyjne produkty i rozwiązania, w pewien sposób uczestnicząc w procesie kreowania potrzeb zamawiających. Skuteczność powyższych działań zależy w dużej mierze od stworzenia transparentnych zasad i formuły wymiany informacji pomiędzy oferentami, a instytucjami państwowymi – potencjalnymi zamawiającymi. Ważnym jest również horyzont i stabilność tworzonych przez Siły Zbrojne RP planów, bowiem podejmowanie decyzji gospodarczych poprzedzone jest rachunkiem ekonomicznym i szacowaniem ryzyka, a zmienność wymagań i planów, jak i rozproszenie decydentów, skutecznie podnosi poziom ryzyka, w wielu przypadkach odstraszać potencjalnych inwestorów i ograniczając tym samym możliwości finansowania.

Luka technologiczna oraz luka pokoleniowa, związane głównie z brakiem ciągłości finansowania projektów innowacyjnych, powinny być w krótkim okresie wypełnione. Można to osiągnąć między innymi poprzez pozyskanie technologii zagranicznych, co

w dotychczasowym wymiarze w większości przypadków sprowadzało się do kupna gotowych produktów, bez możliwości ich rozwoju i z ograniczonym dostępem do kluczowych technologii. Rozwiązaniem alternatywnym, wartym rozważenia jest rozwój własnych produktów, w wybranych obszarach, w których mamy doświadczenie i szansę na zdobycie przewagi konkurencyjnej. Paradoksalnie jedno rozwiązanie nie wyklucza drugiego, a wręcz może być stosowane komplementarnie. Pozyskanie zagranicznych technologii, których rozwijanie w naszym kraju byłoby nieefektywne ekonomicznie jest wysoce pożądane, a ich zastosowanie w konkretnych rozwiązaniach przemysłowych, pozwoli w krótkim czasie wypełnić powstałą lukę technologiczną. Realizacja własnych innowacyjnych produktów, z wykorzystaniem wybranych technologii zagranicznych nie tylko pozwoli odzyskać kontrolę nad zarządzaniem konfiguracją produktów i ich cyklem życia, ale również przyciągnie pracowników, poszukujących ciekawych, ambitnych wyzwań. Przy rozwijaniu kadry naukowo-badawczej nie należy zapominać o wykorzystaniu doświadczeń użytkowników sprzętu, którzy kończąc swoją służbę w armii powinni stać się naturalnym wsparciem polskiego potencjału obronnego.

Należy zauważyć, że nie osiągniemy powyższego bez podmiotów, które posiadają zdolność prowadzenia prac badawczo-rozwojowych, przy czym szczególnie wartościowa jest umiejętność praktycznego zastosowania efektów prowadzonych badań. Funkcjonowanie podmiotów specjalizujących się w prowadzeniu prac badawczo-rozwojowych w ramach grup kapitałowych pozwala stworzyć stabilne warunki dla rozwoju produktów innowacyjnych oraz zapewnić wdrożenie do seryjnej produkcji, umożliwiającej osiągnięcie pożądanego zwrotu z inwestycji. Istotnym wsparciem, pozwalającym zwiększyć efektywność ekonomiczną prowadzonych prac badawczo-rozwojowych są regulacje prawne, z których skorzystać może podmiot je prowadzący. Chodzi między innymi o szereg preferencji i zwolnień podatkowych, pozwalających ograniczyć wysokość płaconego podatku dochodowego (tworzenie funduszu innowacyjności, odliczenia od podstawy opodatkowania kosztów uzyskania przychodów poniesionych na działalność badawczo-rozwojową, tzw. kosztów kwalifikowanych [2],[3]), podatków lokalnych (podatki od nieruchomości, rolny, leśny) oraz o wyższą intensywność dofinansowania prowadzonych prac rozwojowych. Część z wymienionych preferencji uzależniona jest od posiadania statusu centrum badawczo-rozwojowego, nadawanego przez Ministerstwo Rozwoju [4], a część związana jest z samym prowadzeniem prac badawczo-rozwojowych. Próby osiągnięcia synergii w funkcjonowaniu podmiotu badawczo-rozwojowego i produkcyjnego możemy obserwować w Grupie Kapitałowej PGZ, gdzie kreatorem innowacji jest spółka OBRUM, a podmiotem wdrażającym rozwiązania innowacyjne do produkcji seryjnej - ZM „Bumar-Łabędy” S.A.

Wspieranie podmiotów innowacyjnych i budowa polskiego potencjału obronnego w oparciu o nowoczesne, innowacyjne technologie wpisuje się w przyjętą przez Rząd RP, w ubiegłym roku „Strategię na rzecz odpowiedzialnego rozwoju”, zgodnie z którą innowacje są jednym z najistotniejszych impulsów rozwojowych, niezbędnych do reindustrializacji gospodarki [5].

4. PODSUMOWANIE

Potencjalną przewagą konkurencyjną Grupy Kapitałowej PGZ jest posiadanie w swoim składzie podmiotów, które w związku z profilem i rozmiarem działalności mogą w nieodległej perspektywie uzyskać zdolność do zaspokojenia większości potrzeb Polski w zakresie szeroko rozumianego bezpieczeństwa, przy jednoczesnym osiąganiu synergii

kosztowo-przychodowych, płynących z rozmiarów prowadzonej działalności. Jednym z podmiotów Polskiej Grupy Zbrojeniowej jest Spółka OBRUM, jednostka naukowa, która w sposób ciągły i kompleksowy zajmuje się prowadzeniem prac badawczo-rozwojowych i ich wdrażaniem do produkcji seryjnej w spółkach grupy kapitałowej. Funkcjonowanie podmiotu tworzącego innowacje w strukturach grupy kapitałowej jest obopólnie korzystne. Dla grupy kapitałowej jest źródłem nowych produktów, zaspokajających potrzeby Sił Zbrojnych RP i budujących polski przemysł obronny, a jednostce innowacyjnej pozwala uzyskać profesjonalne wsparcie korporacyjne i stabilizację ekonomiczno-finansową. W perspektywie długoterminowej budowa polskiego przemysłu obronnego na innowacyjnych technologiach powinna przynieść efekty w postaci zapewnienia bezpieczeństwa Polski w oparciu o krajowy potencjał obronny oraz stworzyć szanse na sprzedaż rozwiązań innowacyjnych za granicę.

5. LITERATURA

- [1] Kapusta M., Gucwa H.: Przekształcenia własnościowe Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Urządzeń Mechanicznych „OBRUM” w Gliwicach Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Szybkobieżne Pojazdy Gąsienicowe (26) nr 2/2010 str. 11 -16. ISSN: 0860-8369 OBRUM sp. z o.o. Gliwice, wrzesień 2010.
- [2] Ustawa z dnia 15.02.1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych. Tekst jednolity – Dziennik Ustaw z 2017 – poz.2343. Warszawa, 15.12.2017.
- [3] Ustawa z dnia 26.07.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych. Tekst jednolity – Dziennik Ustaw z 2018 – poz. 200. Warszawa, 22.02.2018.
- [4] Ustawa z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej. Dziennik Ustaw 2008 nr 116 – poz.730. Warszawa, 17.07.2008.
- [5] Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 roku. Monitor Polski 2017 – poz. 260. Warszawa, 15.03.2017.

OBRUM – AN INNOVATIVE MEMBER OF THE DEFENCE INDUSTRY

Abstract. The article discusses, taking OBRUM as an example, the importance of the entities that create innovations that strengthen the Polish defence industry. Historical changes in ownership status of OBRUM are presented shortly. Important areas of OBRUM’s innovative activities are shown. The role of innovations that form the foundations for building the strength of the Polish defence industry is referred to.

In the summary, the role of innovative entities that have an effect on forging of the competitive edge is indicated.

Keywords: innovations, innovative unit, defence industry, OBRUM, ownership transformations, competitive advantage.